

בס"ד. יום א' כ"ט תמוז, ער"ח מנחם-אב, ה'תשי"ז.

— בעת ניהום אבלים אצל משפחת גאָרדאָן שיחיו* —

בלתי מוגה

א. [הרי"ג שי' אמר שראה בספרו של הרה"צ ממונקאָטש שהי' מקפיד שלא ילך האבל אחר שבעת ימי האבילות בבגד שנראה בו הקריעה¹. ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]
ישנו פס"ד בתורה ש"הלכה כדברי המיקל באבל"², ובהתאם לכך נוהגים להקל בעניני אבילות³.

ועד כדי כך שגם בנוגע להנחת תפילין שאיתא בשו"ע ש"אבל ביום ראשון אסור להניח תפילין" — מנהגנו שמניחים תפילין גם ביום הראשון (בלא ברכה)⁴.

— כשבקרתי אצל האדמו"ר מסאָטמאר לניהום אבלים⁵, אמרתי, שמנהגנו להניח תפילין גם ביום הראשון, ותמה על זה, כיון שמפורש בשו"ע להיפך.

ולהעיר, שגם במעבר יבק' מובא שיש "שאינן מונעים עצמם מתפילין לא ביום א' של אבילות וכן בת"כ".

הנהגה זו — להקל בעניני אבילות — ראיתי אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר בשנת האבילות על הסתלקות אמו הרבנית הצדקנית⁶. והחידוש הוא שאף שהי' בן יחיד, וכל הענינים היו מוטלים עליו בלבד, מ"מ, היתה הנהגתו לקולא.

ויש להוסיף, שכיון שהקולא בעניני אבילות היא ע"פ פס"ד התורה, ה"ז קולא לא רק בנוגע להנהגת האבלים בעולם דלמטה, אלא הקולא היא גם בנוגע לנשמת הנפטר למעלה (להקל בדינו וכו').

(4) או"ח סל"ח ס"ה.
(5) כך נהג כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ בעת הסתלקות אמו (ראה תו"מ — רשימת היומן ע' תיא).
(6) ראה תו"מ ח"י ע' 144 ואילך.
(7) מאמר שפת אמת ספל"ד (הובא בדרכי חסד ע' רלט).
(8) ראה תו"מ — רשימת היומן שם (ע' תיא ואילך).

(* אחר פטירת מרת זישא ע"ה, אשת הרה"ח הרה"ת וכו' ר' יוחנן גאָרדאָן, גבאי ביהמ"ד דליובאוויטש שבליובאוויטש. — נפטרה כ"ה תמוז תשי"ז.
(1) דרכי חיים ושלום ריש הל' שמחות (אות תתקפא).
(2) עירובין מו, סע"א. וש"נ.
(3) ראה גם תו"מ ח"י"ג ע' 75. וש"נ.

ב. בענין האבילות — כותב הרמב"ם: "יפחד וידאג ויפשפש במעשיו ויחזור בתשובה".

— ישנם כאלה שאינם יודעים דברי הרמב"ם הנ"ל, ורחמנות עליהם ("עס איז אויף זיי אַ רחמנות"). —

ובהמשך להאמור לעיל ע"ד "המיקל באבל" — יש להדגיש שאין זה שייך לענין התשובה (שבאבילות), שכן, בנוגע לענין התשובה, הרי אדרבה, צריכים להחמיר!

בענין התשובה ישנם שתי דרגות: תשובה תתאה ותשובה עילאה. יש אפוא להחמיר — שלא להסתפק בתשובה תתאה, אלא שתהי' גם תשובה עילאה!

[כשהרי"ג שי' העיר שכדי לבוא לתשובה עילאה יש צורך במהלך רב — חזר כ"ק אדמו"ר שליט"א ואמר:]

כשישנה אפשרות לענין של דילוג ומרוצה ("שפרינגען און לויפן") — למה להסתפק בהליכה בלבד? ...!

אדמו"ר הזקן מבאר¹⁰ שיש תשובה תתאה ותשובה עילאה, וכיון שצריכים לבחור ביניהם, לשם מה לבחור בתשובה תתאה כשיכולים לבחור בתשובה עילאה? ...!

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א: ידוע¹¹ פתגם גדולי ישראל "אַ קרעכטץ פון אַ אידן איז תשובה", וכ"ק מו"ח אדמו"ר¹² הי' מוסיף בשם אדמו"ר מהר"ש — שזוהי תשובה עילאה!

*

ג. בכלל, מקובל אצל בני"י בנוגע לענין הפטירה, שאין זה אלא שהנפטר נמצא בדיוטא עליונה יותר, כמו בית ועלי' ("עס איז מערניט ווי מיט אַ שטאַק העכער").

ויתירה מזה — אמרו חז"ל¹³ "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", ונמצא, שהשינוי אינו אלא בהחיצוניות, אבל בהפנימיות אין שינוי.

ולהעיר גם מהמבואר בתניא¹⁴ בנוגע לענין היראה — ש"במלך בשר ודם עיקר היראה היא מפנימיותו וחיותו ולא מגופו" ("שהרי כשישן

(9) ראה אג"ק שלו ח"ג ס"ע תקנא (נעתק

9) הלי' אבל ספי"ג.

ב"היום יום" ג תמוז).

10) תניא אגה"ת פ"ד ואילך.

11) תענית ה, ב.

12) ראה גם תו"מ ח"ט ע' 122.

13) פמ"ב (סא, רע"א).

14) פמ"ב (סא, רע"א).

אין שום יראה ממנו"), אף ש"פנימיותו וחיותו אין נראה לעיני בשר".
ומזה מובן גם בנדו"ד, שהעיקר הוא שבהפנימיות אין שינוי.
וכאמור, ענין זה תלוי בכך ש"זרעו בחיים", שהולכים בדרך הישר,
ועי"ז גורמים נחת-רוח כו'.
(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) תזכו לרוב נחת מהילדים לאורך
ימים ושנים טובות.

